

Ekososiaalisen sivistyksen työkalut

2. EETTINEN KOMPASSI

Päämäärät

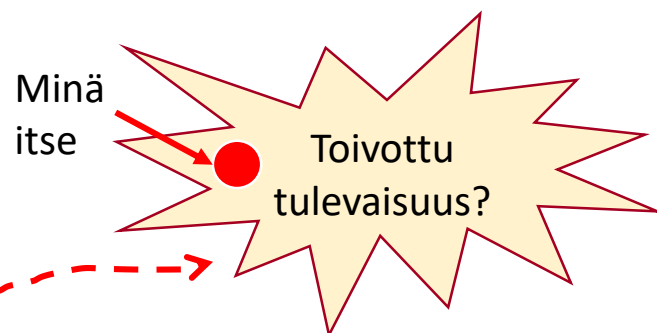
Arvot ja eettiset periaatteet

- *Ekososiaalisen sivistyksen arvopohjan reflektointi*
- *Eettinen kompassi suuntaa tekoja kohti haluttua tulevaisuutta*

3. TULEVAISUUSHAASTEET/ LUPAUKSET

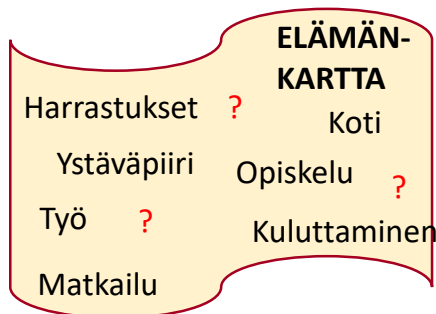
- *Haasteet ovat askeleita ”ekososiaalisen sivistymisen” polulla kohti tavoiteltua tulevaisuutta*
- *Mikä on minun/ryhmän/opiston konkreettinen teko tai toiminta, jolla teemme arvot todeksi?*

1. TULEVAISUUSKUVITTELU

- *Millaisen tulevaisuuden haluaisin?*
- *Mikä on oma paikkani siinä?*
- *Tulevaisuuskäsitysten jakaminen ja reflektointi*
- *Ryhmän/opiston yhteinen tulevaisuusvisio*
- *Toteutustapa kirjoitus, kuvat, piirroksat, näytelmä, ...*

4. OMAN ELÄMÄN TULEVAISUUSTEOT

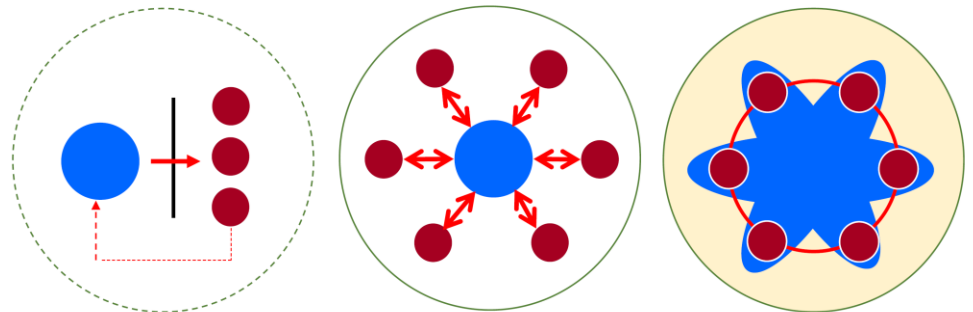
- *Miten toteutan ekososiaalisen sivistyksen arvoja ”oman elämäni kartalla”?*

5. KOMPETENSSIEN ARVIOINNIN TYÖKALUT

Suomen Kansanopistoyhdistys:

OPPI-hanke: Ekososiaalisen sivistyksen työkalujen kehittäminen

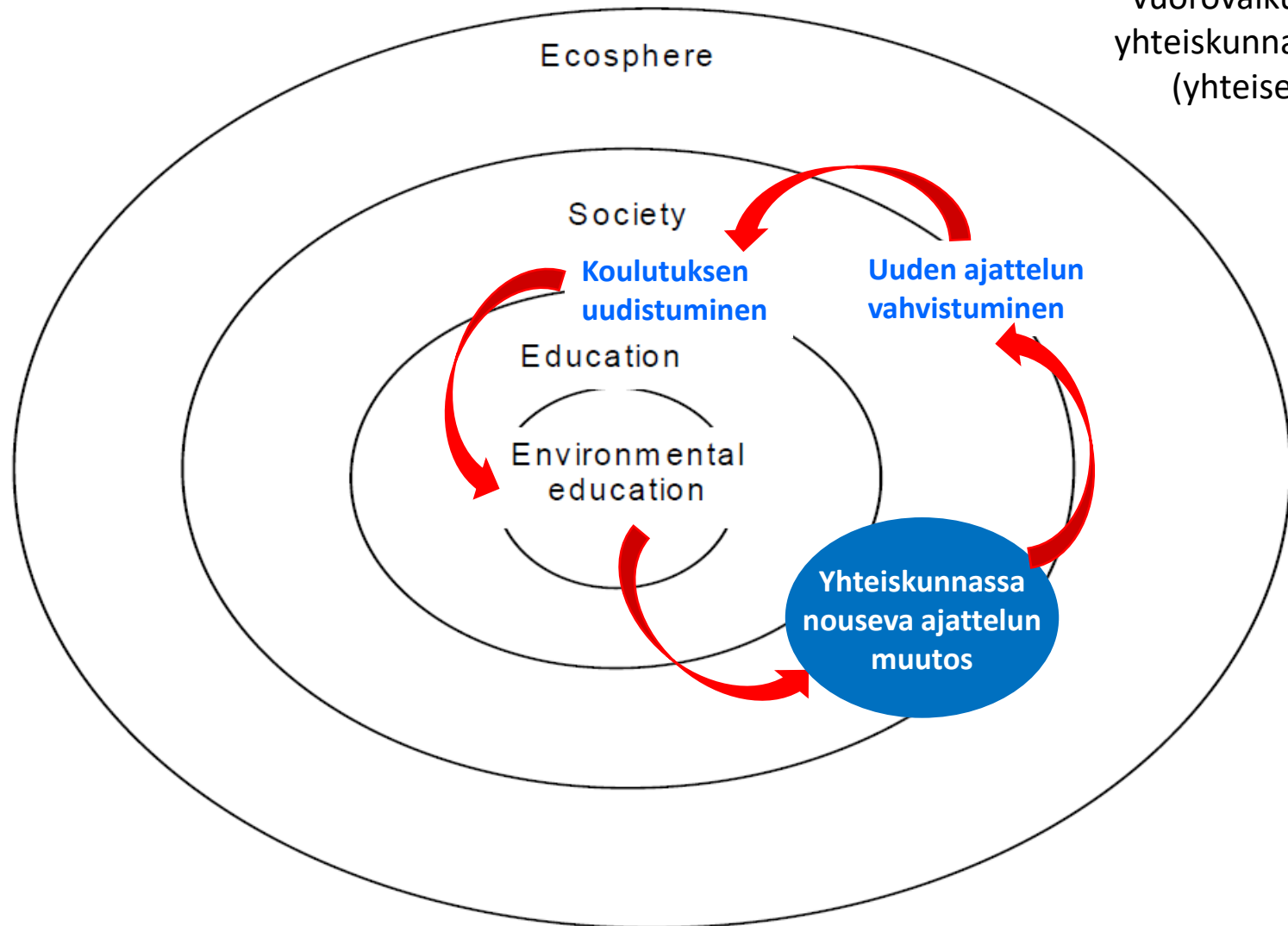
Oppilaitosten kestävän tulevaisuuden indikaattorit

Voiko koulutus uudistua – ja muuttaa yhteiskuntaa?

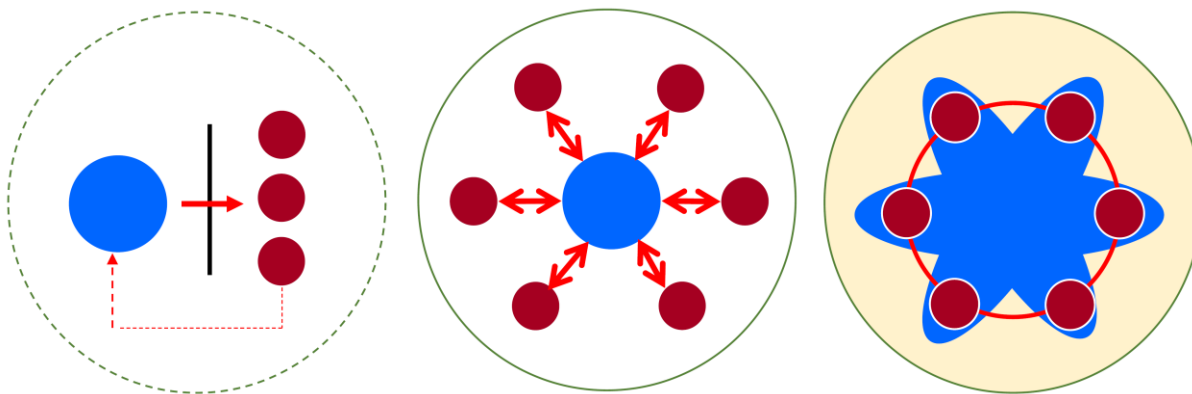
”The Ecology of Education Systems”

Koulutus voi uudistua vain
vuorovaikutuksessa
yhteiskunnan kanssa
(yhteisevoluutio)

Kestävän tulevaisuuden indikaattoreiden teoreettinen viitekehys

Koulutusorganisaation paradigmanmuutos

ORIENTAATIOT					
		Olemassa olevaa Toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava	
		<i>Tehokkuuden parantaminen</i>	<i>Kriittisyys, reflektiivisyys, vuorovaikutus</i>	<i>Koulutuksen paradigman uudistuminen</i>	
MUUTOKSENTEKIJÄT	Suhde yhteiskuntaan	• Erillinen • Hyödyntävä • Organisaatiokeskeisyys	• Vuorovaikutteinen • Kumppanuus • Alueellisuus	• Sulautunut • Yhteiskehittäminen • Globaalisuus	
	Emergenssi	• Siiloutuminen • Yhdenmukaisuus • Tiedottaminen • Normit ja vastuut	• Yhteydet • Moninaisuus • Sisäinen dialogisuus • Vapaudet ja vastuut	• Verkostot • Kulttuurinen moninaisuus • Kulttuurinen dialogi • Itseorganisoituminen	
	Tulevaisuus- orientaatio	• Ennakointi • Reaktiivisuus ja säilyttäminen	• Skenaariot • Proaktiivisuus ja uudistuminen	• Utopiat • Antisipaatio ja uudistaminen	
	Oppimiskäsitys	• Yksilö oppijana • Oppiminen toisintajana	• Yhteisö oppijana • Oppiminen muutosta varten	• Verkosto oppijana • Oppiminen muutoksena	

Eri orientaatioiden mukaisesti toimiva koulutusorganisaatio tuottaa erilaista kehitystä edistävää osaamista yhteiskuntaan:

- **Olemassa olevaa toisintava** orientaatio palvelee tehokkuuden ja tuottavuuden parantamista.
- **Tulevaisuutta ennakoiva** orientaatio vahvistaa uusien tuotanto- ja palveluratkaisujen kehittämistä.
- **Yhteiskuntaa uudistava** taso synnyttää osaamista, joka tähtää tarpeiden uudelleen määrittelyyn ja systeemitason muutokseen.

1) Opetus ja oppiminen

- Ekososiaalinen sivistyminen
- Globaalisuus
- Uudistava oppiminen
- Kulttuurinen osallisuus
- Muutoksen tekeminen

TAVOITTEET

SISÄLLÖT

OPPIMISYMPÄRISTÖT

MENETELMÄT

Indikaattorit 1-3

Lannoittaja

2) Toimintakulttuuri

- Oppiva yhteisö
- Ympäristövastuu, osallisuus ja yhteisöllisyys
- Merkitysten ja toivon synnyttäminen
- Yhteinen toiminta kestävän tulevaisuuden puolesta

Indikaattorit 4-6

Kasvualusta

Valo

Siemenet

Kumppanuudet

- Miten oppilaitos tekee muutoksen todeksi kumppaneidensa kanssa?

Indikaattorit 1-10

Kastelija

3) Johtaminen

- Ekososiaalinen sivistys ja kestävä tulevaisuus arvoissa, strategiassa ja tarkoituksessa
- Oppilaitos yhteiskunnan uudistajana
- Yhteisöstä nousevan muutoksen mahdollistaminen

Indikaattorit 7-10

EKOSOSIAALINEN SIVISTYS

VASTUULLISUUS

KOHTUULLISUUS

IHMISTENVÄLISYYS

SYSTEEMINEN MAAILMANSUHDE

Indikaattori		Olemassa olevaa toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava
OPETUS	1. Opetuksen toteutus	• Lähtökohtana normit	• Lähtökohtana toimintaympäristö	• Lähtökohtana globaalisuus ja kestävyys
		• Toteutuksena henkilökohtaistaminen	• Toteutuksena kestävyyspainotus	• Toteutuksena oppiminen muutoksena
		• Tavoitteena ammatti, harrasteet, jatko-opinnot	• Tavoitteena kestävä elämäntapa	• Tavoitteena yhteiskunnan uudistaminen
	2. Kestävyystaitojen oppiminen	• Keskiössä substanssiedot ja -taidot	• Laajennus ajattelun taitoihin ja yhteisötaitoihin	• Laajennus ekososiaaliseen sivistykseen
		• Näkökulmana työprosessi ja työympäristö	• Näkökulma avartuu yhteiskuntaan	• Näkökulma avartuu globaaliin ulottuvuuteen
		• Oppiminen toimintatapoja harjoittelemalla	• Oppiminen toimintatapoja uudistamalla	• Oppiminen yhteiskuntaa uudistavissa hankkeissa
	3. Oppimis-ympäristöt	• Omat oppimisympäristöt eivät tue kestävyyttä	• Kestävyys toteutuu omissa ympäristöissä	• Ympäristöt tukevat kestävyyshaasteiden ratkaisua
		• Ulkoisia oppimisympäristöjä ei hyödynnetä	• Kestävyysasioita opitaan ulkoisissa ympäristöissä	• Yhteiskunta kestävyden oppimisympäristönä
		• Osallisuus pääsynä kulttuuriin	• Osallisuus yhteisön kulttuuriin vaikuttamisena	• Osallisuus uuden kulttuurin synnyttämisenä
TOIMINTAKULTTUURI	4. Oppiva yhteisö ja kumppanuudet	• Keskiössä yksilöiden osaaminen	• Keskiössä yhteisön osaaminen	• Oppiminen laajenee verkostoihin
		• Tavoitteena mukautuminen normeihin	• Tavoitteena kriittisyys, dialogi ja uudistuminen	• Tavoitteena uudistavat kumppanuudet
		• Suhde yhteiskuntaan erillinen	• Suhde yhteiskuntaan reflektioiva	• Suhde yhteiskuntaan sulautunut
	5. Oppilaitoksen ympäristövastuu	• Normien vaatimusten täyttäminen	• Oppilaitoksen kestävän kehityksen tavoitteet	• Tavoitteena oppilaitoksen hiilineutraalius
		• Ympäristö ei painotu hankinnoissa	• Ympäristö on hankintojen prioriteetti	• Oppilaitos on osa kiertotaloutta
		• Arjen käytäntöjen vihertäminen	• Ympäristövastuullisuus toimintatapana	• Kohtuutus toiminnan perustana
	6. Yhteisön hyvinvointi	• Normien vaatimukset	• Opiskelijoiden ja henkilöstön tarpeet	• Jokaisen saama tuki, arvo ja tunnus
		• Fyysinen ympäristö	• Yhteisöllisyys, osallisuus, moninaisuus	• Kohtaaminen, myötätunto, merkityksellisyys
		• Puutteisiin reagointi	• Kehittäminen sidosryhmien kanssa	• Globaali huolenpidon piiri
JOHTAMINEN	7. Oppilaitoksen strategia	• Strategiaprosessi saneleva	• Prosessi yhteisöä osallistava	• Prosessi yhteinen kumppaneiden kanssa
		• Oppilaitoskeskeisyys	• Yhteiskuntalähtöisyys	• Kestävyyslähtöisyys
		• Strategia säilyttävä	• Strategia ennakoiva, oppilaitosta uudistava	• Strategia yhteiskuntaa uudistava
	8. Johtaminen	• Ohjaajana talous ja tehokkuus	• Ohjaajana toimintaympäristön muutos	• Ohjaajana kestävä tulevaisuus
		• Keinoina vastuut ja kontrolli	• Keinoina yhteiset tavoitteet	• Keinoina jaetut arvot ja visiot
		• Heikko vuorovaikutus, yhdenmukaisuus	• Yhteydet, vuorovaikutus, moninaisuus	• Verkostot, itseorganisoiduminen
	9. Henkilöstön osaaminen	• Painotus alan substanssiosaamisessa	• Toimintaympäristön tuntemus ja pedagogiikka	• Globaalit haasteet ja ekososiaalinen sivistys
		• Kestävyysosaamisen tarpeita ei tunnusteta	• Kestävyysosaamisen tarpeita ennakoidaan	• Oppilaitos luo uutta kestävyysosaamista
		• Kehittäminen on satunnaista	• Kehittäminen on suunnitelmallista	• Työ ja osaamisen kehittäminen yhdistyvät
	10. Toiminnan arviointi ja kehittäminen	• Kestävyysmittareita ei ole määritelty	• Sisäiset kestävyysmittarit käytössä	• Yhteiskunnalliset vaikuttavuusmittarit käytössä
		• Toiminnan kestävyden arviointi puutteellista	• Osallistava arvioinnin ja kehittämisen kulttuuri	• Yhteinen arviointi kumppaneiden kanssa
		• Yhteisön osallistuminen kehittämiseen heikkoa	• Kumppanit oppilaitoksen kehittämisen tukena	• Kestävien innovaatioiden yhteiskehittäminen

ESIMERKKI INDIKAATTORIN 2 ARVIOINNISTA

Jokaisessa indikaattorissa on kolme arviointinäkökulmaa (**1** **2** **3**), joiden orientaatioiden kuvaukset on esitetty taulukon vaakariveillä.

INDIKAATTORI	Olemassa olevaa toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava
2. Kestävyyss- taitojen oppiminen	1 ➔ • Keskiössä substanssitiedot ja -taidot	• Laajennus ajattelun taitoihin ja yhteisötaitoihin	• Laajennus ekososiaaliseen sivistykseen
	2 ➔ • Näkökulmana työprosessi ja työympäristö	• Näkökulma avartuu yhteiskuntaan	• Näkökulma avartuu globaaliin ulottuvuuteen
	3 ➔ • Oppiminen toimintatapoja harjoittelemalla	• Oppiminen toimintatapoja uudistamalla	• Oppiminen yhteiskuntaa uudistavissa hankkeissa

Indikaattorin 2 arviointinäkökulmat:

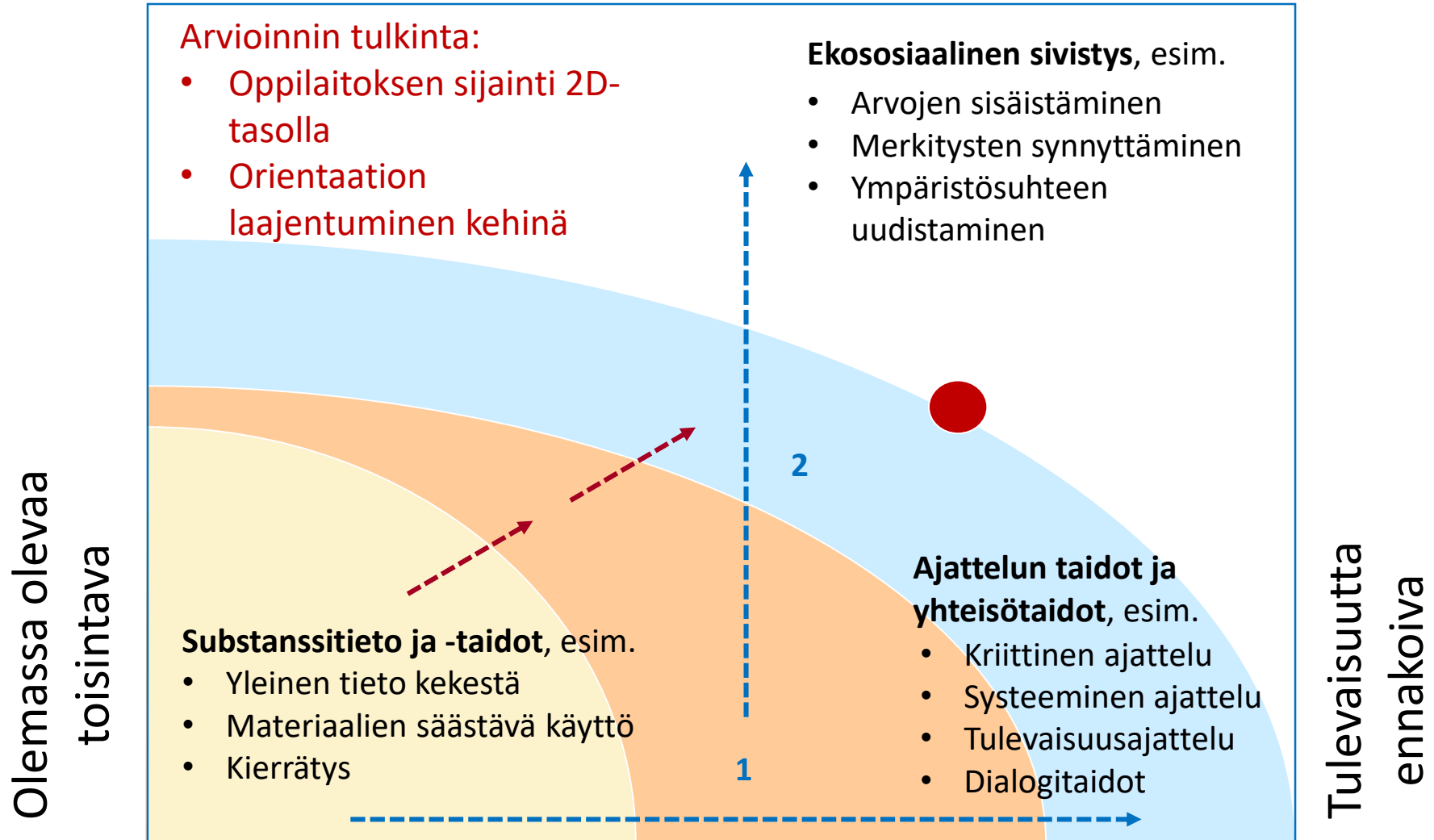
- 1) Kestävyyssaitojen oppimisen tavoitteet ja sisällöt
- 2) Kestävyyssaitojen oppimisen näkökulmat
- 3) Kestävyyssaitojen oppimisen tavat

Arvioinnin toteutus

Esimerkki: kestävyystaitojen oppiminen
(indikaattori 2), näkökulma 1:
Oppimisen tavoitteet ja sisällöt

Yhteiskuntaa
uudistava

ESIMERKKI INDIKAATTORIN 8 ARVIOINNISTA

INDIKAATTORI	Olemassa olevaa toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava
8. Johtaminen	1 → Ohjaajana talous ja tehokkuus	Ohjaajana toimintaympäristön muutos	Ohjaajana kestävä tulevaisuus
	2 → Keinoina vastuut ja kontrolli	Keinoina yhteiset tavoitteet	Keinoina jaetut arvot ja visiot
	3 → Heikko vuorovaikutus, yhdenmukaisuus	Yhteydet, vuorovaikutus, moninaisuus	Verkostot, itse-organisoiduminen

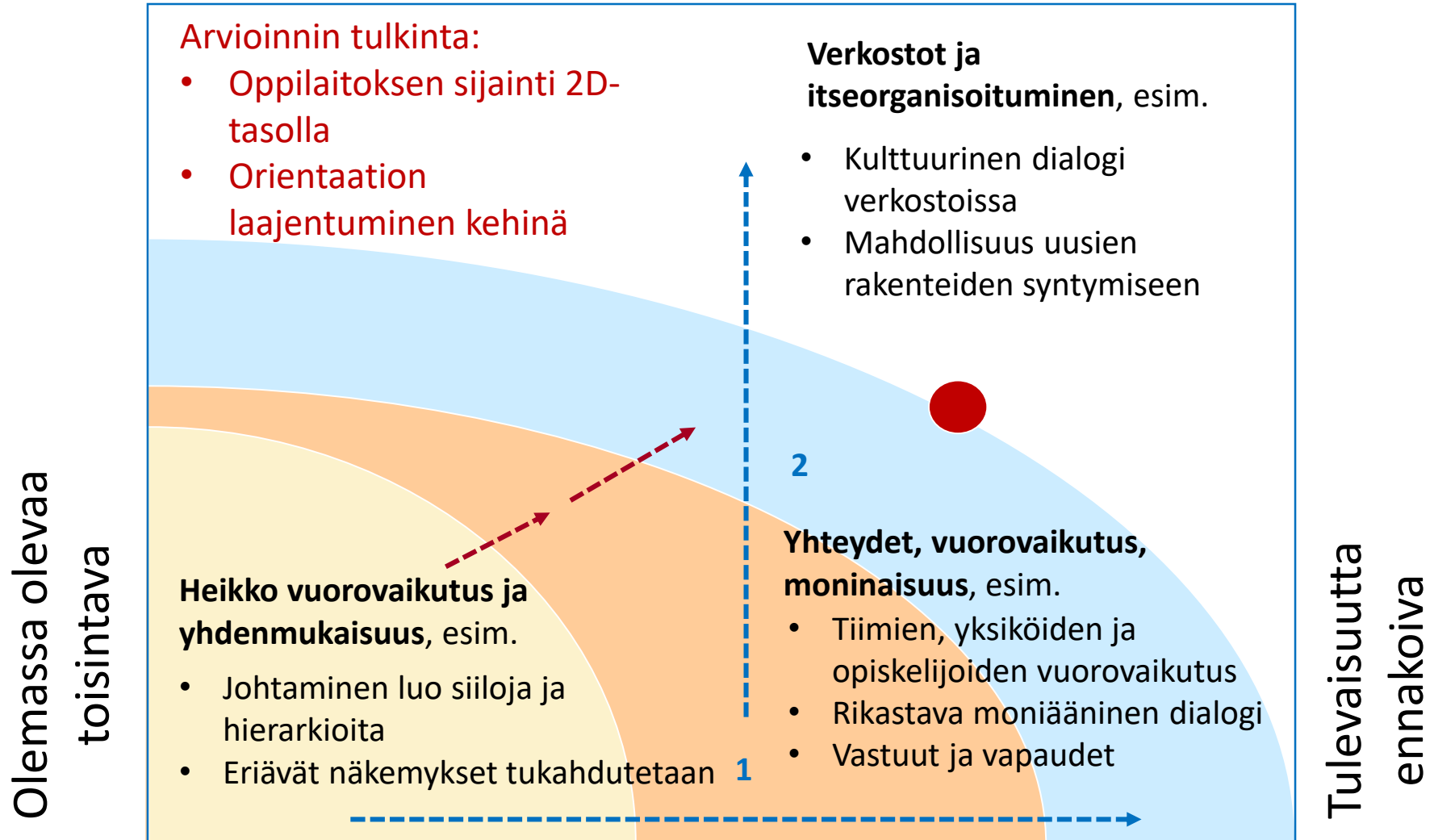
Indikaattorin 8 arviointinäkökulmat:

- 1) Johtamista ohjaavat tekijät
- 2) Johtamisen keinot
- 3) Organisaatiolähtöisen uudistumisen mahdollistaminen

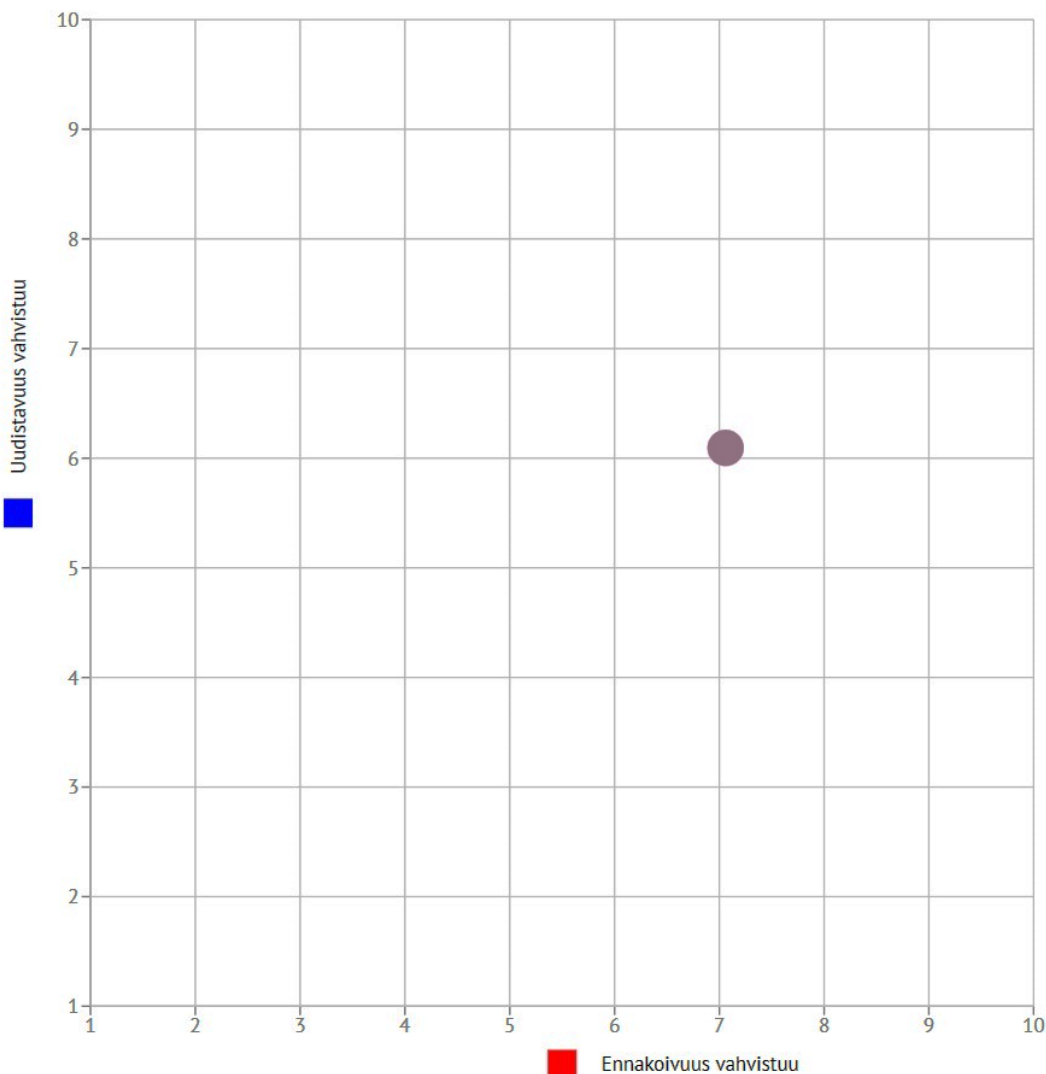
Arvioinnin toteutus

Esimerkki: Johtaminen (indikaattori 8),
näkökulma 3: Organisaatiolähtöinen
uudistuminen

Yhteiskuntaa
uudistava

Arvioinnin toteutus eDelphi-järjestelmässä

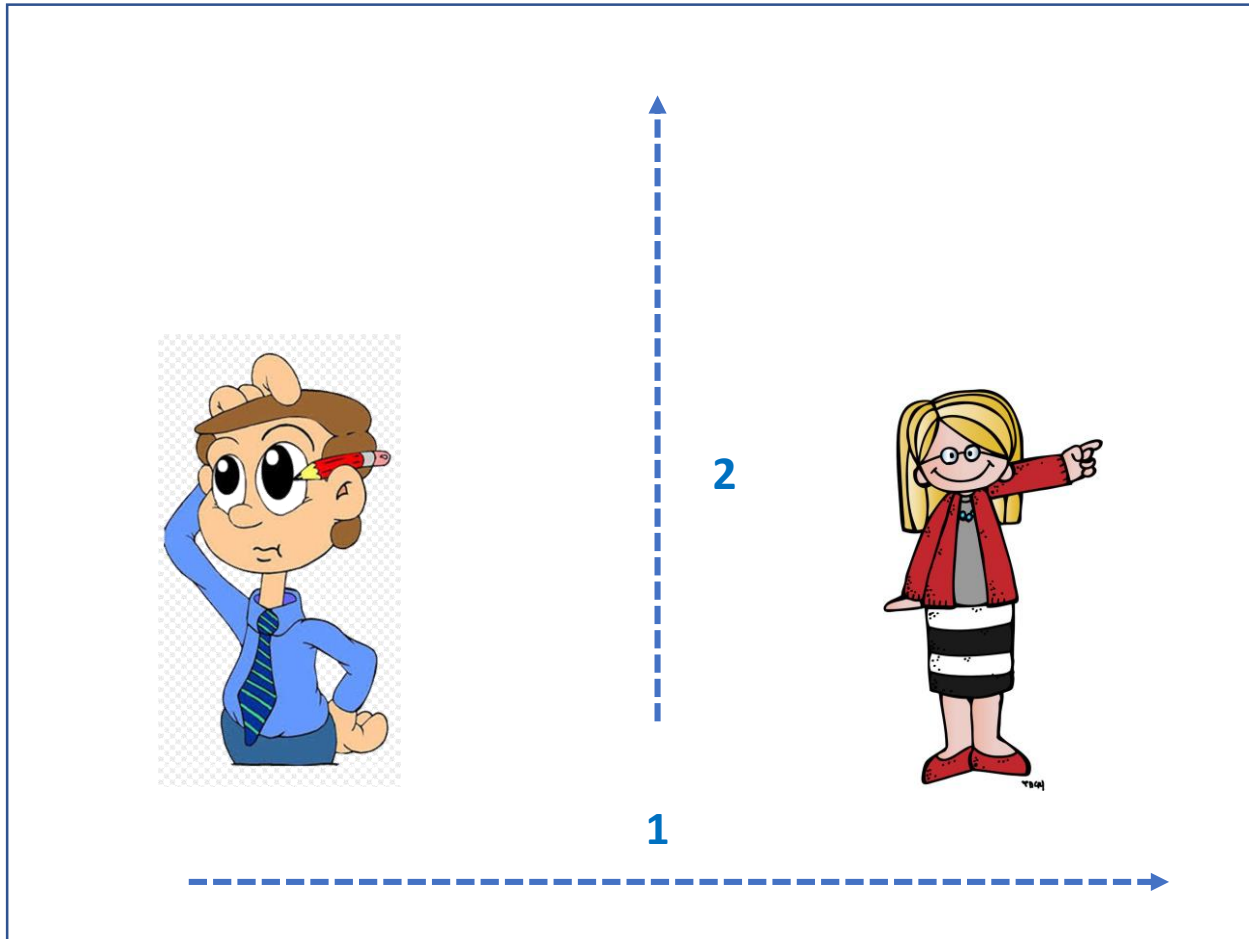

- Indikaattoreiden arviointi 2D-tasolla.
- Johdon ja toimijatasen ryhmät.
- Arviot, sanalliset perustelut ja kehittämis ehdotukset.
- Ryhmän yhteinen näkemys oppilaitoksen tilanteesta.
- Ryhmien yhteinen keskustelu.
- Suunnitelma kehittämistoimenpiteistä.

Arviointi tilassa tapahtuvana harjoituksena

Yhteiskuntaa
uudistava

Olemassa olevaa
toisintava

Tulevaisuutta
ennakoiva

OKKA

ARVIOINTIHARJOITUS

INDIKAATTORI	Olemassa olevaa toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava
8. Johtaminen Näkökulma 1: Johtamista ohjaavat tekijät	• Ohjaajana talous ja tehokkuus	• Ohjaajana toimintaympäristön muutos	• Ohjaajana kestävä tulevaisuus

Yhteiskuntaa uudistava

Olemassa olevaa
toisintava

Ohjaajana talous ja tehokkuus
Tavoitteet, päätökset ja valinnat
tehdään lyhyen aikavälin
talousnäkökulman ehdoilla

Asiakkaiden
tarpeet,
muutokseen
vastaaminen

**Ohjaajana kestävän tulevaisuuden
tarpeet**

Toiminnan tarkoitus

Tärkein päätöksenteon kriteeri

Mukana yhtenä päätöksenteon
kriteerinä

**Ohjaajana toimintaympäristön
muutos**

Tavoitteet, päätökset ja valinnat
perustuvat ennakointiin ja pitkän
aikavälin vaikutusarviointiin

Tulevaisuutta
ennakoiva

OKKA